

Development of Listening Skills as a Component of English Professional Competence in Future Rehabilitation Specialists

UDC 378.147.091.33-028.14:811.111:61

DOI: <https://doi.org/10.15421/1726142>**Stehnitska Liubov**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0001-7005-4563>, stegnitska.lyubov@bsmu.edu.ua**Nykiforchuk Zhanna**Ph.D, Senior Lecturer, <https://orcid.org/0000-0002-0524-2178>, z.nykiforchuk@bsmu.edu.ua*Bukovinian State Medical University (Chernivtsi, Ukraine)*

Abstract.

Relevance. The article highlights key points for developing English-language professional competence among future rehabilitation specialists, focusing on listening skills. The relevance of the topic arises from the growing importance of rehabilitation care in Ukraine and the need to integrate specialists into the international medical community. It has been found that listening is a complex, multi-level process that encompasses not only the perception of information but also its comprehension which in turn involves cognitive, metacognitive and socio-affective factors.

The purpose of this study is to identify the main difficulties students encounter when listening to spoken English, as well as to analyse their impact on the development of professional competence. The study utilised theoretical methods (analysis, generalisation, systematisation) and empirical methods, specifically a questionnaire survey of students specialising in 'Therapy and Rehabilitation'.

Results. The results showed that significant difficulties which students face in listening comprehension are linked to the fast pace of speech, limited time for processing information, difficulty concentrating, a lack of background knowledge, and the influence of emotional state. It was found that metacognitive strategies play an important role, specifically in controlling attention and the learning process. It has been established that a gradual approach to listening instruction, combined with various information-processing strategies, will contribute to the development and refinement of listening skills that are necessary for comprehending speech in a foreign language.

Conclusions. The study demonstrates that the application of authentic materials is highly valuable, particularly modern audio and video resources, since they contribute to the development of language skills and to the formation of professional thinking. Furthermore, the findings indicate that a comprehensive approach to developing receptive skills among future rehabilitation specialists enhances motivation and contributes to the foreign language communicative competence.

Keywords: English for specific purposes, foreign language communicative competence, listening comprehension, future rehabilitation specialists, listening strategies, authentic materials, medical education

Формування навичок аудіювання як складової англійської професійної компетентності майбутніх реабілітологів

Стегніцька Любов, Никіфорчук Жанна*Буковинський державний медичний університет (Чернівці, Україна)*

Анотація.

Актуальність. У статті досліджується проблема формування англійської професійної компетентності майбутніх реабілітологів із акцентом на аудіювання. Актуальність теми зумовлена зростанням значущості реабілітаційної допомоги в Україні та потребою інтеграції фахівців у міжнародний медичний простір. Доведено, що аудіювання є складним багаторівневим процесом, який охоплює не лише сприйняття інформації, а й її осмислення з урахуванням когнітивних, метакогнітивних і соціально-афективних чинників.

Мета дослідження полягає у визначенні основних труднощів, які виникають у студентів під час сприйняття на слух англійського мовлення, а також аналіз їхнього впливу на формування професійної компетентності. У дослідженні використано теоретичні методи (аналіз, узагальнення, систематизація) та емпіричні, зокрема анкетування студентів спеціальності «Терапія та реабілітація».

Результати. Отримані результати показали, що суттєві труднощі пов'язані з високим темпом мовлення, обмеженим часом для обробки інформації, складністю концентрації уваги, браком фонових знань і впливом емоційного стану. Виявлено, що важливу роль відіграють метакогнітивні стратегії, зокрема здатність контролювати власну увагу та процес навчання. Встановлено, що ефективність поетапної організації аудіювання та поєднання різних підходів до обробки інформації сприятиме формуванню розвитку навичок аудіювання та вдосконаленню стратегій сприйняття іншомовного мовлення.

Висновки. Обґрунтовано доцільність використання автентичних матеріалів, зокрема сучасних аудіо- та відеоресурсів, які сприяють розвитку мовних навичок й формуванню професійного мислення. Доведено, що комплексний підхід до навчання аудіювання підвищує мотивацію майбутніх реабілітологів та сприяє ефективному формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Ключові слова: англійська мова за професійним спрямуванням, іншомовна комунікативна компетентність, аудіювання, майбутні реабілітологи, стратегії аудіювання, автентичні матеріали, медична освіта

Стаття надійшла / Article arrived: 08.07.2026 // Схвалено до друку / Accepted: 12.08.2026 // Підписано до друку / Approved for printing: 14.08.2026

Вступ.

Володіння англійською мовою є невід'ємною частиною професійної підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я. Для майбутніх реабілітологів (які у контексті повномасштабного вторгнення в Україну стали однією з ключових ланок медичної допомоги) знання англійської відкриває доступ до сучасних наукових джерел, міжнародних протоколів лікування, можливості брати участь у конференціях та обмінюватися досвідом із іноземними колегами.

Іншомовна компетентність як частина загальної та професійної компетентності реабілітолога є комплексним особистісним ресурсом, що забезпечує можливість ефективної взаємодії у процесі застосування іноземної мови як засобу вирішення професійних завдань (Пометун, 2005). Формування англомовної професійної компетентності передбачає розвиток навичок усної та письмової комунікації, що реалізується через говоріння, аудіювання та читання. Розвиток навичок аудіювання є одним з пріоритетних, адже велику кількість інформації ми отримуємо через слух, відповідно розуміння усної професійної мови забезпечує реалізацію міжкультурної взаємодії з фахівцями з інших країн.

Актуальність. Останніми роками навчання аудіювання приділяється набагато більше уваги, ніж це було раніше. Вступні чи випускні іспити часто містять компонент аудіювання, що свідчить про визнання аудіювання як ключового елементу володіння іноземною мовою (Richards, 2008). В Україні англійська мова вивчається як іноземна (English as a Foreign Language (EFL)), тобто не використовується для спілкування чи як мова навчання, а викладається в межах навчальної програми початкової, середньої та вищої школи. У зв'язку з цим актуальним є вибір інструментів для вивчення мови в цілому та ефективних засобів для розвитку аудіювання.

Метою дослідження є виявлення труднощів, з якими стикаються студенти у процесі аудіювання англомовного тексту, що можуть впливати на формування англомовної професійної компетентності майбутніх реабілітологів. Завдання дослідження полягають у визначенні когнітивних, метакогнітивних та соціально-афективних чинників, які впливають на сприймання студентами усного мовлення. З метою встановлення основних труднощів під час сприйняття незнайомого англомовного тексту було проведено анкетування з подальшим аналізом й інтерпретацією отриманих результатів.

Методологічну основу дослідження становлять теоретичні (аналіз, синтез і узагальнення підходів та стратегій до вивчення аудіювання) та емпіричні методи (анкетування студентів, розроблене на основі опитувальника Вандергріфта та ін. (Vandergrift et al., 2006)).

Для інтерпретації результатів застосовано порівняльно-аналітичний метод, що дозволив виявити

вплив когнітивних, метакогнітивних і соціально-афективних чинників на процес аудіювання.

Аналіз попередніх публікацій. Проблематику розвитку навичок аудіювання висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних науковців таких як Дж. Бак, Н. Компанець, Дж. Річардс, М. Рост, А. Тсанг, О. Федорова та інших, які розглядають теоретичні та практичні засади аудіювання, описуючи етапи й стратегії, що сприяють покращенню розуміння усного мовлення й розвитку комунікативних навичок.

Результати дослідження.

Аудіювання та читання є двома основними каналами, через які здобувачі отримують мовний вхід для розвитку мовної компетентності, де взаємозв'язок між мотивацією до аудіювання іноземною мовою, інтересом, мовною самовпевненістю та рівнем володіння мовою є невід'ємними його частинами (Tsang, 2022). Уміння слухати є важливою навичкою для тих, хто вивчає англійську мову, оскільки в усному спілкуванні ми не можемо взаємодіяти один з одним, не слухаючи висловлювання співрозмовника та не розуміючи їх (Nihei, 2002). Слухання є, безумовно, складним та безперервним процесом: складним, оскільки слухач спочатку сприймає акустичний сигнал, а потім інтерпретує його на основі різноманітних лінгвістичних і нелінгвістичних знань, опираючись на фонові знання чи попередній досвід; і безперервним, оскільки відбувається формування уявлення про зміст тексту, яке потім постійно коригується в міру надходження нової інформації (Buck, 2001).

Під час вивчення англійської як іноземної мови аудіювання розглядається як процес сприйняття мовлення на слух, основна функція якого полягає у забезпеченні розуміння усного мовлення. Проте, навіть у цьому контексті аудіювання постає не лише як рецептивна діяльність, а як складний багаторівневий процес, в якому дослідниця О. Федорова, виокремлює спонукально-мотиваційний (мета та інтерес до сприйняття інформації), аналітико-синтетичний (обробка почутого) і виконавський рівні (вміння застосувати отриману інформацію) (Федорова, 2016). З огляду на таку багаторівневість, процес слухання та розуміння почутого вимагає застосування певних підходів, етапів та стратегій.

Слухання та розуміння почутого передбачає застосування двох підходів при обробці інформації, а саме «знизу вгору» і «зверху вниз» (bottom-up and top-down processing). При обробці «знизу вгору» основна увага приділяється звукам, словам і граматиці, тобто ефективне використання навичок пов'язане зі ступенем автоматизації процесів розпізнавання слів. При підході «зверху вниз» використовуються фонові знання та контекст. Такий підхід сприяє прогнозуванню та інтерпретації значення, а також розвиває навички аудіювання в реальних комунікативних ситуаціях (Richards, 2008;

Vandergrift, 2004). Як правило, у слухачів з високим рівнем сформованості аудитивних умінь, процеси «зверху вниз» та «знизу вгору» взаємодіють таким чином, що нестача інформації на одному рівні компенсується інформацією, що надходить з іншого рівня (Peterson, 2001).

Традиційно, виокремлюють три етапи сприйняття інформації на слух: етап підготовки (pre-listening) – введення необхідної лексики та визначення мети прослуховування, що сприяє налаштуванню слухача на відповідну тематику; етап прослуховування (while-listening) – активна взаємодія з аудіотекстом, під час якої відбувається навчання виокремлювати ключову інформацію та перевіряти власні гіпотези щодо змісту почутого та завершальний / післятекстовий етап (post-listening) – аналіз матеріалу через відповіді на запитання та відкриті дискусії. Такий триступеневий підхід допомагає краще розуміти структуру почутого та впевненіше висловлювати власну думку.

Щодо стратегій аудіювання, то їх поділяють на 4 типи: когнітивні (розумові процеси, спрямовані

на опрацювання мовного матеріалу для виконання завдання), метакогнітивні (розумові процеси, спрямовані на керування процесом вивчення мови), соціальні (взаємодія з іншими учасниками через обговорення) та афективні (управління емоціями, які можуть бути як негативними, так і позитивними) (Bao & Guan, 2025). Опираючись на опитувальник Вандергріфта та ін. (Vandergrift et al., 2006) ми розробили анкетування, щоб оцінити труднощі при прослуховуванні тексту з огляду на зазначені вище стратегії, об'єднавши соціальну та афективну стратегії. В опитуванні взяли участь 16 студентів (середня кількість в межах однієї групи) 1 курсу спеціальності «Терапія та реабілітація» з середнім рівнем володіння англійською мовою. Опитувальник для студентів було укладено у формі переліку тверджень, серед яких респонденти мали обрати ті, що, на їхню думку, ускладнюють розуміння англійського тексту (Таблиця 1). Отримані дані були систематизовані та проаналізовані з урахуванням зазначених стратегій аудіювання.

Табл. 1.
Опитувальник

Які труднощі виникли у вас при прослуховуванні матеріалу? Поставте позначку ☒ навпроти обраного варіанту

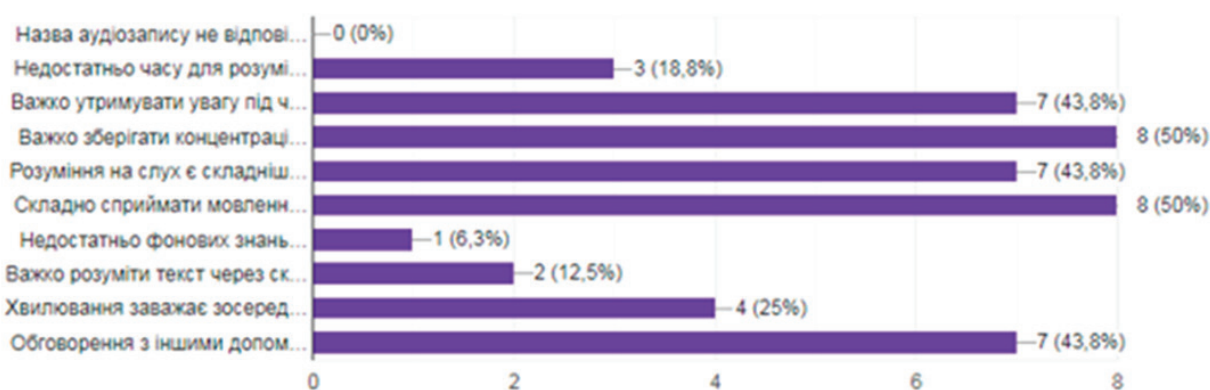
1. *	Назва аудіозапису не відповідає очікуваному фактичному змісту почутого	
2.**	Недостатньо часу для розуміння матеріалу	
3.**	Важко утримувати увагу під час прослуховування надто довгого запису.	
4.**	Важко зберігати концентрацію від початку до кінця через необхідність одночасного виконання завдань з аудіювання.	
5. ***	Розуміння на слух є складнішим, ніж інші мовні навички, через відсутність живого спілкування.	
6.*	Складно сприймати мовлення через різні акценти та особливості вимови мовців.	
7.*	Недостатньо фонових знань для повного розуміння тексту.	
8.*	Важко розуміти текст через складну або незнайому лексику без перекладу кожного слова.	
9.***	Хвилювання заважає зосередитися на сприйнятті та розумінні матеріалу.	
10.***	Обговорення з іншими допомагає краще зрозуміти почуте.	

* когнітивна ** метакогнітивна *** соціо-афективна

Результати опитування, які подано нижче, показали, що сприйняття мовлення на слух має комплексний

характер в поєднанні когнітивних, метакогнітивних та соціоафективних чинників (Таблиця 2).

Табл. 2.
Результати опитування

Когнітивний аспект здебільшого пов'язаний із тим, наскільки ефективно слухач здатний обробляти почуте. Як бачимо, труднощі зумовлені не стільки лексико-семантичним, скільки фонетико-перцептивним рівнем, зокрема складністю сприйняття акцентів та варіативності вимови. Складність сприйняття можна пояснити недостатнім досвідом слухання, що призводить до порушення автоматизованого фонетичного розпізнавання та, як наслідок, зниження ефективності сприйняття інформації на слух. Щодо метакогнітивних чинників, то вони відображають здатність слухача усвідомлювати та регулювати власний процес сприйняття, що реалізується через планування, моніторинг і корекцію. Результати показали, що метакогнітивні труднощі є найвищими у відсотковому співвідношенні, і проявляються у неефективному управлінні когнітивними ресурсами, такими як пам'ять (фрагментарне сприйняття, втрата окремих смислових елементів і порушення цілісності розуміння тексту), увага (намагання зрозуміти кожне слово, а не виділити основне; неефективне використання стратегії компенсації), інформаційна селекція (важливе/неважливе). В свою чергу, соціо-афективні чинники отримали найнижчий відсоток та виступають додатковим, але суттєвим модератором навчальної успішності, де емоційна напруженість може знижувати ефективність перцепції, проте соціальна взаємодія сприяє глибшій інтерпретації змісту. Як бачимо, аудіювання є складним видом мовленнєвої діяльності, що залежить від темпу мовлення, обмеженого часу сприйняття та необхідності оперативної обробки інформації в режимі реального часу. Такий вид сприйняття інформації потребує соціальної взаємодії задля забезпечення ефективного розуміння. Все це вказує на необхідність навчання стратегіям аудіювання для підвищення навчальної успішності студентів.

Щоб зрозуміти сутність процесів аудіювання та пов'язані з ним труднощі сприйняття, слід розглянути деякі особливості усного мовлення та специфічні проблеми, які вони створюють для слухачів. Усне мовлення, зазвичай, є спонтанним і характеризується використанням скорочених форм, неповних конструкцій, вставних слів, пауз і повторів, що відображають процеси його продукування (Seemann, 2024). Слухач мусить обробляти почуте «в режимі реального часу», часто, без додаткової можливості прослухати ще раз. Мовленнєвий потік подається по одному висловлюванню за раз, тоді як розгорнуті фрагменти мовлення формуються з кількох змістово-пов'язаних речень, які можуть бути простими, складними сурядними чи підрядними. До того ж, усні повідомлення часто залежать від ситуації та мають індивідуальний характер, припускаючи, що співрозмовники вже мають певні спільні знання, досвід або контекст, на які вони можуть спиратися під час спілкування. Насамкінець, усні повідомлення

часто озвучуються з різними акцентами, які можуть бути як загальноприйнятими, так і характерними для певних територій або мовців, що не є носіями мови.

Аудіювання, як сприйняття на слух, розпізнавання та розуміння почутого, вимагає певних аудіативних навичок та є основою спілкування, оскільки саме з нього починається оволодіння усною комунікацією та формується здатність до ефективної усної взаємодії (Солодюк, 2016). Аудіювання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності передбачає отримання інформації через мовний вхід, який є сукупністю звукових, лексико-граматичних і контекстуальних сигналів, що надходять до слухача в процесі сприймання усного мовлення та підлягають поетапній обробці з метою їх інтерпретації й розуміння. Цей процес охоплює перетворення акустичних сигналів у звуки, розпізнавання слів і фраз, а також виявлення граматичних структур у звуковому матеріалі. Іншими словами, процес декодування є складним процесом, що відбувається на кількох рівнях і вимагає залучення різних когнітивних операцій (Kotorowicz-Jasińska, 2009). У цьому контексті, слушною є думка Н. Компанець, яка зазначає, що аудіювання – це найбільш складний вид мовленнєвої діяльності, особливо якщо мова йде про професійно-орієнтоване аудіювання в умовах мінімальної кількості аудиторного часу (Компанець, 2022).

Сьогодні навичкам аудіювання приділяється дедалі більше уваги, про що свідчить активніше використання автентичних матеріалів порівняно зі сценарними. Це зумовлено тим, що автентичне відео відображає природне мовлення, тоді як сценарні матеріали часто позбавлені характерних ознак неформального спілкування, зокрема вагань, повторів, фальстартів, пауз чи недостатньо структурованих речень. Крім того, автентичні матеріали зазвичай є цікавішими для студентів, ніж штучно створені тексти, а також спонукають їх зосереджувати увагу не лише на мовній формі чи структурі, а насамперед на змісті повідомлення (Нестеренко, 2022).

Окрім основної (комунікативної) функції, аудіювання стимулює мовленнєву й навчальну діяльність студентів-реабілітологів, підвищує ефективність зворотного зв'язку та самоконтроль. Студентам медичних університетів, які вивчають англійську мову, необхідно враховувати, що їхня професійна діяльність потребує володіння як загально-мовними (уміння вести побутову розмову; розуміння простих діалогів на повсякденні теми; читання нескладних текстів; використання базових граматичних конструкцій тощо) так і професійними навичками (знання та використання професійної лексики та граматики для спілкування з пацієнтами). Таким чином, ефективне формування навичок аудіювання у майбутніх реабілітологів потребує використання автентичних мовленнєвих зразків, що зумовлює звернення до сучасних онлайн-платформ

і цифрових ресурсів для їх прослуховування. Певні стратегії та підходи допоможуть покращити розуміння та розвинути навички аудіювання, зокрема регулярне активне слухання з використанням автентичних матеріалів. В цьому випадку варто звернутися до інтернет ресурсів, де інформація постійно оновлюється.

Вважаємо за доцільне звернутися до подкастів 6 minute English та TED Talks, які розраховані на середній та вище середнього рівня володіння мовою. Тематика є різноманітною та варіюється від загально-медичних до специфічних для реабілітології напрямів. Аудіо- та відеоматеріали на цих платформах є зручними для розвитку навичок аудіювання, оскільки візуальний супровід відіграє допоміжну роль, тоді як ключовим є саме сприйняття інформації на слух. Радимо починати з коротких та простих повідомлень 6 minute English і поступово перейти до більш складних за своєю структурою TED Talks. Подкасти 6 Minute English охоплюють короткі повідомлення, що робить їх зручними для початкового етапу розвитку аудіювання. Натомість, TED Talks тривають в тричі довше близько 20 хв (саме стільки аудиторія зберігає увагу, не втрачаючи інтересу до доповіді) і охоплюють широкий спектр медичних тем у форматі коротких лекцій, спрямованих на популяризацію знань та інновацій.

Завдяки розмаїттю тем, які обговорюються, та цікавим, харизматичним спікерам, які презентують свої виступи, майбутні реабілітологи мають змогу долучатися до світових досягнень у своїй галузі діяльності; вчитися презентувати ідеї, враховуючи приклад справжніх професіоналів; розвивати критичне мислення; аналізувати інформацію; вчитися точно і переконливо формулювати власні думки та опановувати ораторську майстерність. Оскільки серед доповідачів конференцій TED Talks часто є лідери, керівники та фахівці, які презентують власні ідеї, досвід і бачення успішної професійної діяльності, такі матеріали можуть слугувати для студентів не

лише засобом удосконалення знань іноземної мови, а й важливим мотиваційним чинником у формуванні професійних компетентностей.

Висновки.

Формування англомовної професійної компетентності майбутніх реабілітологів є ключовим елементом їхньої підготовки, оскільки професійна діяльність потребує не лише загальних мовних, але й професійних навичок. Особливу роль у цьому процесі відіграє розвиток навичок аудіювання, що забезпечує розуміння усної професійної мови, стимулює критичне мислення, увагу до деталей та самоконтроль студентів. Використання автентичних матеріалів, дозволяє поєднати професійний зміст і мовну практику, формуючи ефективний арсенал вправ, що відповідає реальним умовам професійної діяльності. Результати проведеного дослідження підтвердили наявність когнітивних, метакогнітивних та соціально-афективних труднощів у процесі аудіювання. Встановлено, що метакогнітивні чинники, зокрема управління увагою та часом, відіграють особливо важливу роль у процесі сприйняття усної інформації. Для подолання труднощів аудіювання необхідною є інтеграція стратегій розвитку метакогнітивної обізнаності та зниження афективного навантаження у практику навчання аудіювання. Крім того, студентам слід розвивати увагу, зосередженість і мовні компетентності, а викладачам — використовувати цікаві автентичні матеріали та ефективні стратегії для підвищення мотивації й удосконалення навичок аудіювання. Такий комплексний підхід забезпечить формування іншомовної комунікативної компетентності та сприятиме професійній підготовці майбутніх фахівців відповідно до сучасних вимог освіти й потреб практичної діяльності.

Перспективним напрямом подальших досліджень вбачаємо розробку ефективних стратегій навчання аудіювання з урахуванням професійних потреб майбутніх реабілітологів.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Компанець, Н. (2022). Компетентність при вивченні англійської мови для студентів-реабілітологів. *Psychology and pedagogy as sciences for the development of the cultural potential of modern society : Scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 221-245.
- Нестеренко, І. (2022). Використання платформи TED Talks для підвищення комунікативної компетентності студентів при вивченні іноземних мов. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 64, 209-216.
- Пометун, О. (2005). Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Рідна школа*, 1, 65–69.
- Солодюк, Н. (2016). Формування навичок аудіювання іноземних студентів на заняттях з мови у вищому навчальному закладі. *Філологія й лінгводидактика в науковому дискурсі XXI століття: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.* (24 лютого 2016 р., м. Старобільськ), 122-126.
- Федорова, О. (2016). Формування аудитивних умінь іноземних слухачів підготовчого відділення у процесі навчання української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Івано-Франківськ, 260 с.
- Bao, D., & Guan, C. (2025). Listening strategies. In J. I. Lontas (Ed.), *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching* (2nd ed.). John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0588.pub2>
- Buck, G. (2001). *Assessing Listening*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Kotorowicz-Jasińska, K. (2009). A process approach to listening comprehension: Types of processing. *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*, 33, 157–169.
- Nihei, K. (2002). *How to teach listening*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED475743.pdf>
- Peterson, P. (2001). Skills and strategies for proficient listening. In *Teaching English as a Second or Foreign Language* (Ed. Celce-Murcia M.). Boston, MA: Heinle & Heinle, 87-100.
- Richards, J. (2008). *Teaching listening and speaking: from theory to practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rost, M. (2002). *Teaching and researching listening*. London: Longman.
- Seemann, H. J., Shahmohammadi, S., Stede M., & Scheffler, T. (2024). Discourse-level features in spoken and written communication. *Proceedings of the Conference on Natural Language (KONVENS, 10-13 September, 2024, Vienna)*, 292-302.
- Tsang, A. (2022). FL listening motivation, interest, linguistic self-confidence, and overall proficiency: A complete double mediation model. *System*, 105, 102741. <https://doi.org/10.1016/j.system.2022.10283310>
- Vandergrift, L., Goh, C., Mareschal, C., & Tafaghodtari, M. (2006). The metacognitive awareness listening questionnaire: development and validation. *Language Learning*, 56(3), 431-462. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2006.00373.x>
- Vandergrift, L. (2004). Listening to learn or learning to listen? *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 3-25. <https://doi.org/10.1017/S0267190504000017>

REFERENCES

- Bao, D. and Guan, C. (2025). Listening strategies. In J. I. Lontas (Ed.), *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching (2nd ed.)*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0588.pub2>
- Buck, G. (2001). *Assessing listening*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fedorova, O. (2016). Development of listening skills among international students in the preparatory department during Ukrainian language instruction: Ph.D. thesis in Pedagogical Sciences: 13.00.02. Ivano-Frankivsk, 260 p.
- Kompanets, N. (2022). Competence in learning English for rehabilitation students. In *Psychology and Pedagogy as Sciences for the Development of the Cultural Potential of Modern Society: A Scientific Monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 221-245.
- Kotorowicz-Jasińska, K. (2009). A process approach to listening comprehension: types of processing. *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*, 33, 157–169.
- Nesterenko, I. (2022). Using the TED Talks platform to improve students' communicative competence in foreign language learning. *Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*, 64, 209-216.
- Nihei, K. (2002). *How to teach listening*. Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED475743.pdf>
- Peterson, P. (2001). Skills and strategies for proficient listening. In Celce-Murcia M. (Ed.). *Teaching English as a Second or Foreign Language* Boston, MA: Heinle & Heinle, 87-100.
- Pometun, O. (2005). The competency-based approach – the most important guideline for the development of modern education. *Ridna Shkola*, 1, 65–69.
- Richards, J. (2008). *Teaching listening and speaking: from theory to practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rost, M. (2002). *Teaching and researching listening*. London: Longman.
- Seemann, H. J., Shahmohammadi, S., Stede M., & Scheffler, T. (2024). Discourse-level features in spoken and written communication. *Proceedings of the Conference on Natural Language (KONVENS, 10-13 September, 2024, Vienna)*, 292-302.
- Solodiuk, N. (2016). Developing listening skills among international students in language classes at a higher education institution. *Philology and Language Pedagogy in the Scientific Discourse of the 21st Century: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Online Conference* (February 24, 2016, Starobilsk), 122-126.
- Tsang, A. (2022). FL listening motivation, interest, linguistic self-confidence, and overall proficiency: A complete double mediation model. *System*, 105, 102741. <https://doi.org/10.1016/j.system.2022.10283310>
- Vandergrift, L., Goh, C., Mareschal, C., & Tafaghodtari, M. (2006). The metacognitive awareness listening questionnaire: development and validation. *Language Learning*, 56(3), 431-462. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2006.00373.x>
- Vandergrift, L. (2004). Listening to learn or learning to listen? *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 3-25. <https://doi.org/10.1017/S0267190504000017>